

תחכמוני

משפטים תשף בס"ד יהושע גליק

לא תכרת להם ולא להיהם ברית

אפשר ששייכות הללו טועים בדברים הללו
 דימוס הרי אתה פטור.

וכשנפטור מן הבמה היה מצטער שנתפס על
 דברי מינות נכנסו תלמידיו לנחמו ולא קבל
 נכנס ר' עקיבא ואמר לו ר' אומר לפניך דבר
 שמא אין אתה מיצר. אמר לו אמור! אמר לו
 שמא אחד מן המינין אמר לך דבר של מינות
 והנאך? אמר השמים הזכרתי! פעם אחת הייתי
 מהלך באיסטרטיא של ציפורי מצאתי יעקוב
 איש כפר סכנין ואמר דבר של מינות משום
 ישוע בן פנטירי והנאני ונתפסתי על דברי
 מינות שעברתי על דברי תורה הרחק מעליה
 דרכך ואל תקרב אל פתח ביתה כי רבים חללים
 הפילה וגו' שהיה ר' אליעזר אומר לעולם יהא
 אדם בורח מן הכיעור ומן הדומה לכיעור:

העתקתי כל התוספתא [ומובא בקיצור בריש
 מסכת ע"ז] בזמן ההיא היה כת הנוצרים קטנה
 מאד וכמובן שהיו ר' ק' מיהודים שנגררו אחר
 משיחיות של יאשקע. אך היו נרדפים מאת
 הרומיים ומי שהיה נחשד ששיך להם, היה נדון
 למיתה [כמו שדנוהו למיתה...]. והם חשדו את
 ר' אליעזר ששיך להכת. ורצו להמיתו, ונפטור
 מהם בדרך נס. והיה מצטער למה חשדוהו [כי
 אמרו חז"ל שכל מי שנחשד, יש בו קצת שמץ
 מן העוון שנחשד] עד שבא רע"ק והאיר לו
 עיניים, שפעם אמר לו אחד מתלמידי ישקע
 איזה פשט נאה בפסוק, ונהנה ממנו—וע"כ
 נענש. ספרי המינין הם ספרים שכתבו תלמידי
 ישקע המדברים אודותיו ואמרו חכמים שמותר
 לשרוף אותם ואת אזכרות שבהם והא לך לשון

כולנו יודעים על רבוי פעמים שהזהירה התורה
 על עבודה זרה ואביזרייהו. ונראה רק בפרשיות
 יתרו ומשפטים כמה אזהרות כתובין: לא יהיה.
 לא תעשה לך פסל. לא תשתחוה להם. ולא
 תעבדם. לא תעשון אתי. אלקי כסף.. לא
 תעשו. זובח לאלו יחרם. לא תשתחוה
 לאלהיהם. ולא תעבדם. ולא תעשה כמעשיהם.
 לא תכרת להם ולא להיהם ברית. לא ישבו
 בארצך. הרי שנים עשר! לאווין. בעניין ע"ז

במשנה ובגמרא מצינו "מינין" ויש לידע מה
 פירושו

כל "כת" שקמה מתוך ומקרב עם ישראל, אך
 סטו מדרך המקובלת של חכמי התורה ורצו
 לחדש או לשנות משהו נגד דעת חכמי
 ישראל נקרא "מין" מפני שהם "מין אחר" a
 different kind ועל כן כשרואין "מין"
 במשנה וברייטא יש לדעת מאיזה תקופה
 מדוברת, ומאיזה כת מדברים. כמובן, שהרבה
 פעמים מין=נוצרים כת שהאמינו באותו האיש.
 ונביא כאן דוגמאות לזה תוספתא מסכת חולין
 (צוקרמאנדל) פרק ב

מעשה בר' אליעזר שנתפס על דברי מינות
 והעלו אותו לבמה לדון אמר לו אותו הגמון זקן
 כמותך יעסוק בדברים הללו?! אמר לו נאמן
 דייך עלי כסבור אותו הגמון שלא אמר אלא לו
 ולא נתכוין אלא נגד אביו שבשמים אמר לו
 הואיל והאמנתי עליך אף אני כך אמרתי

היה עוזבה בשום מחיר. שזה היה יצר הזמן
ההיא.

יש גם מינות שאינו מאמין בעולם הבא [עיין
סוף ברכות] אבל ווקאי שאין זה מינות של
ישקה [שהרי הוא ותלמידיו האמינו בעולם
הבא—רק לעג לדברי חכמים]

כשאמרו שהאוכל חלב להכעיס הרי"ז מין
כלומר יש לו חומר מין לעניין מורידין. והטעם
שמינות חמורה מע"ז משום שיצרא דע"ז כבר
בטלה, ולא אתי לאימשוכי, אבל מינות
משכי—וע"כ בעי הרחקה טפי. וכן בכל דור
ודור כשקם זרם חדשה שלועג על חכמי התורה
של אותו הזמן. הרי זה בכלל. [וזה היה
בתקופת ההשכלה-ובתקופה שלפני המלחמה
וברוך השם אשר כיום אין לנו נסיון זה! רק יש
לנו ליזהר שלא להלעיג על שום חכם מחכמי
התורה. שהרי אמר רשב"י [שבת לד] זונות
מפרכסות זו את זו, ת"ח לא כש"כ]

קיימ"ל יתרו לא ה"ר מ"ת. כי קיימ"ל הלכה
כרע"ק מחבירו. ורע"ק סובר שכן נח מקריב
רק עולה [מנחות עג] ומבואר זבחים קטז
שלפי"ז צ"ל שיתרו היה יכול להביא שלמים
לפי שהיה אחר מ"ת

כתיב בתורה חמשה בקר ישלם תחת השור-
וארבע צאן תחת השה. אם גנב שור, ורוצה
לשלם בשיים, כמה שיים צריך לשלם?

איזה שני דינים בפרשה זו זקוקים לבית
האסורין? [עכ"פ אליבא דתנא יחידיאה]

תוספתא שבת פרק יג הגליונים וספרי מינין אין
מצילין אותן מפני הדליקה אלא נשרפין
במקומן הן ואזכרותיהן ר' יוסה הגלילי אומ'
בחול קודר את הזכרותיהן וגונזן ושורף את
השאר אמ' ר' טרפון אקפח את בני שאם יבאו
לידי שאשרפם ואת ההזכרות שבהן שאפי'
הרודף רודף אחרי נכנסתי לבית ע"ז ולא
נכנסתי לבתיהן שעובדי ע"ז אין מכירין אותו
וכופרין אותו והללו מכירין אותו וכופרין בו
ועליהן אמ' הכתו' ואחר הדלת והמזוזה שמת
זכונך וגו' אמ' ר' ישמעאל מה אם להטיל
שלום בין איש לאשתו אמ' המקום ספר שנכתב
בקדושה ימחה על המים ספרי מינין שמטילין
איבה בין ישראל לאביהם שבשמים על אחת
כמה וכמה שימחו הן והזכרותיהן ועליהן אמ'
הכתו' הלא משנאיך ה' אשנא וגו' תכלית שנאה
שנאתים וגו'

ברכת המינין הותקן בעיקר לכת זה [הגם שהיו
עוד כתות בזמן ההיא] אמרו חז"ל [חולין יג]
אין מינין באומות כלומר שסתם גוי לא מאמין
בישקע [שבזמן ההיא היו ללעג ולקלס בעיני
הגויים] ס"ת שכתבו מין ישרף [גיטין מה]
המינין מורידין ולא מעלין

מבואר בירושלמי סנהדרין לא חרבה ירושלים
עד שהיו בה כ"ד בתי מינין [כלומר כתות
שונות שפרשו מדרך התורה המסורה]

בע"ז יז מבואר שמינות צועקת ואומרת הב!
וכנראה רומזת על הmissionaries שכבר
התקיימה אז. גם מבואר שקשה מאד לשוב
ממינות, עד שאמרו כל הפורש ממינות מיית.
ונראה משום שהיו אבוקים בה כל כך [כמו כל
movement חדשה] ומי שנמשך אחריה, לא